

Następnie zajmuje się duszpasterskim wymiarem kazania, które powinno pokrzepiać ludzi na duchu (391–397).

Po omówieniu kontekstu językowego i egzystencjalnego autor zajmuje się liturgicznym kontekstem kazania (s. 398–421). Uwydatnia relacje zachodzące między Eucharystią i kazaniem, jego związek z czytaniem oraz podkreśla znaczenie *proprium* liturgicznego i pe-rykop w pracy kaznodziei (s. 420–421). Autor pisze, że są wprawdzie nabożeństwa bez kazania, ale żadne kazanie nie powinno być oderwane od liturgii.

Część IV zawiera założenia analizy kazań i związane z nią kwestionariusze pytań pod kątem pastoralno-psychologicznym, komunikacyjno-psychologicznym, retorycznym i semantycznym (s. 422–428). Załączone wskazania i kwestionariusze mogą wykorzystać prowadzący ćwiczenia homiletyczne, studenci i kaznodzieje. Ciągłe bowiem za mało analizujemy kazania pod kątem ich treści i formy.

W końcowej V części podręcznika autor zamieścił pięć aneksów (s. 450–502): 1) model pracy nad kazaniem według trzech faz: przygotowawczej, analitycznej, propozycji kazania; 2) notatnik do przygotowania kazania według podstawowych etapów i kontekstów, jak w omawianym podręczniku, przeznaczony dla seminarium homiletycznego i egzaminu; 3) obszerny wykaz literatury homiletycznej (s. 469–490); 4) indeks nazwisk; 5) indeks rzeczowy.

W ten sposób W. Engemann wieloaspektowo wprowadza w problematykę współczesnej homiletyki, uwydatnia szeroki wachlarz problemów o charakterze teologicznym i antropologicznym. Wynika z tego, że współczesny kaznodzieja musi mocno tkwić w słowie Bożym i w ludzkiej egzystencji oraz kierować się prawami psychologicznymi, lingwistycznymi i retorycznymi, gdyż kazanie jest aktem komunikacji.

Omawiany podręcznik stanowi zwięzłe, przejrzyste i źródłowe kompendium wiedzy homiletycznej. Autor zamieścił w nim około 380 pozycji bibliograficznych z homiletyki i innych dziedzin, poparł swoje wywody 1116 przypisami źródłowymi. Będąc homiletą protestanckim, powołuje się również na niemieckich homiletów katolickich. W tekście zamieścił sporo cytatów z różnych publikacji, co uwydatniono wielkością czcionki, a węzłowe myśli podkreślił czcionką pogrubioną. Dla homiletów i studentów mogą być pomocne kwestionariusze, tabele, zestawienia, ilustracje graficzne (30 w całym podręczniku), które wskazują, że autor jest dobrym wykładowcą. Niniejsza książka może być wzorem przejrzystego przybliżania węzłowych zagadnień homiletycznych. Wprawdzie w homiletyce polskiej jest sporo publikacji w formie artykułów i opracowań, za mało jednak mamy ujęć całościowych i podręcznikowych, nad czym warto pracować.

Ks. Jan Twardy

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 2006, t. 39, z. 2, s. 471–472

Pojednanie drogą Kościoła. Dziesięciolecie encykliki „Ut unum sint”, red. ks. Józef Budniak, Katowice, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego 2006, 302 s.

W maju 2005 r. minęła dziesiąta rocznica ogłoszenia encykliki Jana Pawła II *Ut unum sint*, która po dekrete o ekumenizmie *Unitatis redintegratio* Soboru Watykańskiego II jest najważniejszym dokumentem Kościoła katolickiego na temat ekumenizmu. Dekret podał

katolickie zasady ekumenizmu, zwracając uwagę na czynniki sprawiające i utrzymujące jedność Kościoła. Są to: Eucharystia, która oznacza i sprawia jedność Kościoła, działanie Ducha Świętego, który zespala wszystkich wierzących w Chrystusie i jest zasadą jedności Kościoła oraz Kolegium Apostolskie z Piotrem na czele. Do dokumentów soborowych o wielkim znaczeniu ekumenicznym należy także konstytucja *Lumen gentium* z wypracowaną w niej eklezjologią ludu Bożego, otwartą na perspektywę dialogu z Kościołami i Wspólnotami odłączonymi. Również inne dokumenty soborowe, takie jak: Konstytucja o objawieniu Bożym *Dei Verbum*, ujmująca relację między Pismem Świętym a Tradycją, jako dwoma sposobami przekazywania tego samego objawienia, Dekret o Kościołach Wschodnich *Orientalium ecclesiarum*, uznający znaczenie tradycji wschodniej, Deklaracja o wolności religijnej *Dignitatis humanae*, stwierdzająca, że osoba ludzka ma prawo do wolności religijnej, Deklaracja o stosunku Kościoła do religii niechrześcijańskich *Nostra aetate*, mówiąca o stosunku Kościoła katolickiego do religii niechrześcijańskich, sprawiły ogromny zwrot w spojrzeniu Kościoła katolickiego na sprawę ekumenizmu.

Jan Paweł II, uczestnik soboru, podczas licznych swoich wystąpień i spotkań z przedstawicielami różnych wyznań chrześcijańskich wielokrotnie stwierdzał, że sprawa ekumenizmu to jedna z priorytetowych spraw duszpasterstwa. Podział wśród chrześcijan sprzeciwia się bowiem prośbie Chrystusa, „aby wszyscy stanowili jedno, (...) aby świat uwierzył, żeś Ty Mnie posłał” (J 17, 21) oraz zaciemnia wiarygodność świadectwa ewangelicznego i jest poważną przeszkodą w wypełnianiu misji zleconej przez Chrystusa: „Idźcie i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego” (Mt 28, 19). Dążenie do jedności jest więc podstawowym wymiarem wierności wobec Ewangelii. Poszukiwanie zaś odpowiednich dróg prowadzących do przywrócenia wspólnoty chrześcijańskiej oraz konieczność zaangażowania się dla przywrócenia jedności powinny się stać głównym zadaniem naszych czasów.

Encyklika *Ut unum sint* była, pod dekretem o ekumenizmie Soboru Watykańskiego II, kolejnym etapem otwarcia się Kościoła na sprawę ekumenizmu. Papież przedstawia w niej podstawowe zasady ekumenizmu, przypominając jednocześnie nauczanie o ekumenizmie Soboru Watykańskiego II. Jan Paweł II stwierdza, że droga ekumenizmu to droga Kościoła, a dzieło ekumeniczne należy traktować jako imperatyw chrześcijańskiego sumienia, gdyż jedność подарowana przez Chrystusa całemu Kościołowi i ogarniająca wszystkich stanowi centralny element Jego dzieła (zob. nr 7–14). Niewątpliwie takie słowa, jak: „ekumenizm”, „ekumeniczny”, powinny być dzisiaj podstawowym wymiarem posoborowej teologii.

Z okazji dziesiątej rocznicy ogłoszenia encykliki Jana Pawła II *Ut unum sint*, nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach ukazała się praca zbiorowa pod redakcją ks. Józefa Budniaka pt. *Pojednanie drogą Kościoła. Dziesięciolecie encykliki „Ut unum sint”*. Dialog ekumeniczny, do którego zachęca papież w encyklice, prowokuje najpierw do zadawania sobie pytań o stan recepcji soborowego nauczania w sprawie ekumenizmu, a następnie do refleksji nad sposobem właściwego wyjaśnienia własnych poglądów, aby lepiej poznać siebie nawzajem. Książka zawiera wypowiedzi przedstawicieli różnych wyznań chrześcijańskich. Autorzy poszczególnych artykułów próbują odpowiedzieć na pytanie, ile w naszej postawie jest z ducha ekumenicznego oraz w jakim stopniu poprawnie odczytaliśmy zalecenia Jana Pawła II zapisane w encyklice. Należy mieć nadzieję, że powyższa publikacja stanie się cenną lekturą uzupełniającą nie tylko dla studentów teologii, ale również dla wszystkich, którzy nie godzą się z obecną sytuacją podzielonego Kościoła.